

Va, pensiero... GIUSEPPE VERDI

pri príležitosti 200. výročia narodenia Giuseppe Verdiho

* 10. október 1813 Le Roncole
+ 27. január 1901 Miláno

V tvorbe Giuseppe Verdiho sa uzatvára vývoj talianskej romantickej opery modelovanej Donizettim, Bellinim a Rossinim. Jeho dielo vychádza z odkazu talianskej opernej tradície, pre ktorú je hlavným komponentom hudobnodramatického výrazu ľudský hlas. V rozpätí 54 rokov skomponoval 28 operných opusov.

Va, pensiero, sull'alli dorate...

Podľa tradovanej historky sa tieto verše Solerovho libreta k *Nabuccovi* stali inšpiračným dotyk, ktorý Verdiho, deprimovaného stratou manželky a dvoch maličkých detí i neúspechom druhej opery *Un giorno di regno*, vrátil ku komponovaniu. Slávny Zbor Židov sa pár hodín po premiére stal tajnou hymnou Talianov žijúcich túžbou po zjednotení vlasti a jej vyslobodení z područia rakúskej monarchie. A napokon práve táto melódia, spievaná deväťstočlenným zborom pod dirigentskou taktovkou Artura Toscaniniho, odprevadila zosnulého skladateľa do hrobky Casa di riposo per musicisti v Miláne.

Leť, myšlienka, na zlatých krídlach...

Verdiho tvorba sa zvykne členiť do troch tvorivých období. Prvá, samotným skladateľom nazvaná „rokmi galejí“, sa začína debutovým *Obertom* (1839) a končí sa *Luisou Miller* (1849) či *Stiffeliom* (1850). V tomto období sa v Taliansku rozvíja idea štátneho zjednotenia – risorgimento. Verdi komponuje opery, ktoré sú alegóriou na politické pomery: hrdina stojí proti moci, jeho protivníci sú personifikáciou dobyvateľov, okupantov, absolutistických vládcov.

Po porážke celoeurópskej revolúcie, s ktorou Taliani spájali národno-emancipačné nádeje, sa Verdi odvracia od oslobodzovacích tém a ponára sa do intímneho sveta. Viac než osudy národných, náboženských či sociálnych etníc sa centrom jeho diela stáva tragédia konkrétneho človeka. „Zrelé obdobie“ na jednej strane ohraničuje trojhviezdie *Rigoletto* – *Trubadúr* – *La traviata* (1851 – 1853) a na druhej strane *Aida* (1871), skomponovaná na objednávku káhirskej vlády pri príležitosti otvorenia Suezského prieplavu.

Po šesťnásťročnej tvorivej pauze, mnohými považovanej za definitívne ukončenie opernej tvorby, sa Verdi prihlásil s dvomi geniálnymi shakespearovskými prepismi – *Otellom* a *Falstaffom*. S vyrovnanou skepsou osemdesiatročného starca sa vyslovuje k absurdite ľudského údely: „*Tutto nel mondo è burla*“ – Všetko na svete je fraška.

Autorka scenára a kurátorka výstavy Michaela Mojžišová

Autorka grafického riešenia Viera Burešová

Materiál použitý na výstave je z Archívu DÚ.

Použité fotografie Ondrej Béreš, Alena Klenková, Pavol Kovaľ, Mária Litavská, Jozef Lomnický, Katarína Marenčinová, Edita Matečíková, Karol Miklóši, René Miko, Matúš Olha, Gejza Podhorský, Jozef Vavro

© Divadelný ústav v Bratislave, 2013.

Giuseppe Verdi na slovenských javiskách

Od vzniku Slovenského národného divadla (1920) má u nás tvorba Giuseppe Verdiho nezastupiteľnú pozíciu. Maestro z Le Roncole je najfrekventovanejším autorom slovenských operných javísk – doposiaľ uviedli 123 inscenácií jeho diel. Prím patrí trojici najpopulárnejších titulov (*Rigoletto* – *Trubadúr* – *La traviata*), záujmu dramaturgie sa tešia aj *Maškarný bál*, *Aida* či od košickej československej premiéry (1964) priam kultový *Nabucco*. Podstatne nedôverčivejšie sa dramaturgie divadiel (a ich diváci) stavali nielen k dielam z „rokov galejí“ či k monumentálnej historickej dráme *Simon Boccanegra*, ale takisto ku geniálnej labutej piesni – k *Falstaffovi*, o čom svedčí nízka frekvencia uvedení týchto opusov. Väčšinu raných Verdiho opier poznáme len vďaka objavnej dramaturgii opernej časti festivalu Zámocké hry zvolenské, ktorá od roku 2005 v koncertnej podobe premiérovala *Bitku pri Legnane* (2005), *Alziru* (2006), *Lombard'anov* (2007), *Zbojníkov* (2008), *Janu z Arcu* (2010) a *Korzára* (2013), a tiež vďaka ambicióznosti banskobystrickej Štátnej opery, na prelome tisícročí inscenujúcej *Arola* (1993), *Ernaniho* (1999), *Attilu* (2005). Naproti tomu na slovenskú premiéru stále čaká nielen Verdiho prvotina *Oberto*, ale aj veľkolepá historická freska *Sicílske nešpory*.

Po divadelnej stránke Verdiho dielo slovenských inscenátorov zväčša nevyprovokovalo k výraznejším divadelným tvarom (výnimkami boli napríklad Wasserbauerov *Don Carlos*, SND 1956, Bargárovej *Otello*, Košice 1971, bratislavské inscenácie Júliusa Gyermeka a scénografa Pavla M. Gábora v šesťdesiatych rokoch, Chudovského *Rigoletto*, SND 1987 či banskobystrické inscenácie tímu Martin Bendik/Aleš Votava z deväťdesiatych rokov), zato v oblasti vokálnej interpretácie vygenerovalo bohatú tradíciu. Galéria sólistov, ktorí ju formovali, je stredobodom našej výstavy.

NABUCCO

Košice 1964
Bratislava 1966
Banská Bystrica 1987
Košice 1988
Banská Bystrica 1996
Bratislava 1999
Banská Bystrica 2010

LOMBARDANIA

Zámocké hry zvolenské 2007

ERNANI

Banská Bystrica 1999

DVAJA FOSCARIOVCI

Košice 1987
Bratislava 2010

JANA Z ARCU

Zámocké hry zvolenské 2010

ALZIRA

Zámocké hry zvolenské 2006

ATTILA

Banská Bystrica 2005

MACBETH

Bratislava 1968
Bratislava 1989
Bratislava 2003
Banská Bystrica 2013

ZBOJNÍCI

Zámocké hry zvolenské 2007

KORZÁR

Zámocké hry zvolenské 2013

BITKA PRI LEGNANE

Zámocké hry zvolenské 2005

LUISA MILLER

Košice 1965
Banská Bystrica 1995
Bratislava 2001

RIGOLETTO

Bratislava 1920
Bratislava 1923
Bratislava 1940
Bratislava 1945
Košice 1948
Bratislava 1951
Košice 1953
Bratislava 1956
Košice 1959
Banská Bystrica 1961
Bratislava 1970
Banská Bystrica 1970
Banská Bystrica 1979
Košice 1985
Bratislava 1987
Banská Bystrica 1997
Košice 2001
Košice 2013

TRUBADÚR

Bratislava 1924
Bratislava 1930
Bratislava 1942
Košice 1946
Bratislava 1947
Bratislava 1963
Košice 1966
Banská Bystrica 1966
Bratislava 1974
Banská Bystrica 1980
Košice 1981
Bratislava 1995
Košice 2002
Banská Bystrica 2006
Bratislava 2007

LA TRAVIATA

Bratislava 1922
Bratislava 1941
Košice 1945
Bratislava 1948
Košice 1950
Prešov 1951
Košice 1954
Bratislava 1955
Banská Bystrica 1960
Bratislava 1963
Banská Bystrica 1968
Košice 1972
Bratislava 1975
Košice 1982
Banská Bystrica 1982
Košice 1991
Bratislava 1992
Banská Bystrica 1994
Košice 1997
Banská Bystrica 2008

SIMON BOCCANEGRA

Bratislava 1932
Košice 1975
Banská Bystrica 1976
Bratislava 1985
Banská Bystrica 2009

AROLD

Banská Bystrica 1993

MAŠKARNÝ BÁL

Bratislava 1921
Bratislava 1930
Bratislava 1940
Košice 1948
Bratislava 1964
Banská Bystrica 1965
Košice 1969
Bratislava 1970
Banská Bystrica 1981
Bratislava 1986
Banská Bystrica 2002
Bratislava 2004
Košice 2007

SILA OSUDU

Bratislava 1928
Košice 1957
Bratislava 1965
Košice 1990
Bratislava 1990

DON CARLOS

Bratislava 1938
Bratislava 1956
Košice 1967
Banská Bystrica 1968
Košice 1980
Bratislava 1981
Bratislava 1997

AIDA

Bratislava 1923
Bratislava 1936
Bratislava 1941
Bratislava 1949
Košice 1951
Bratislava 1959
Košice 1968
Bratislava 1978
Košice 1983
Košice 1995
Bratislava 1998

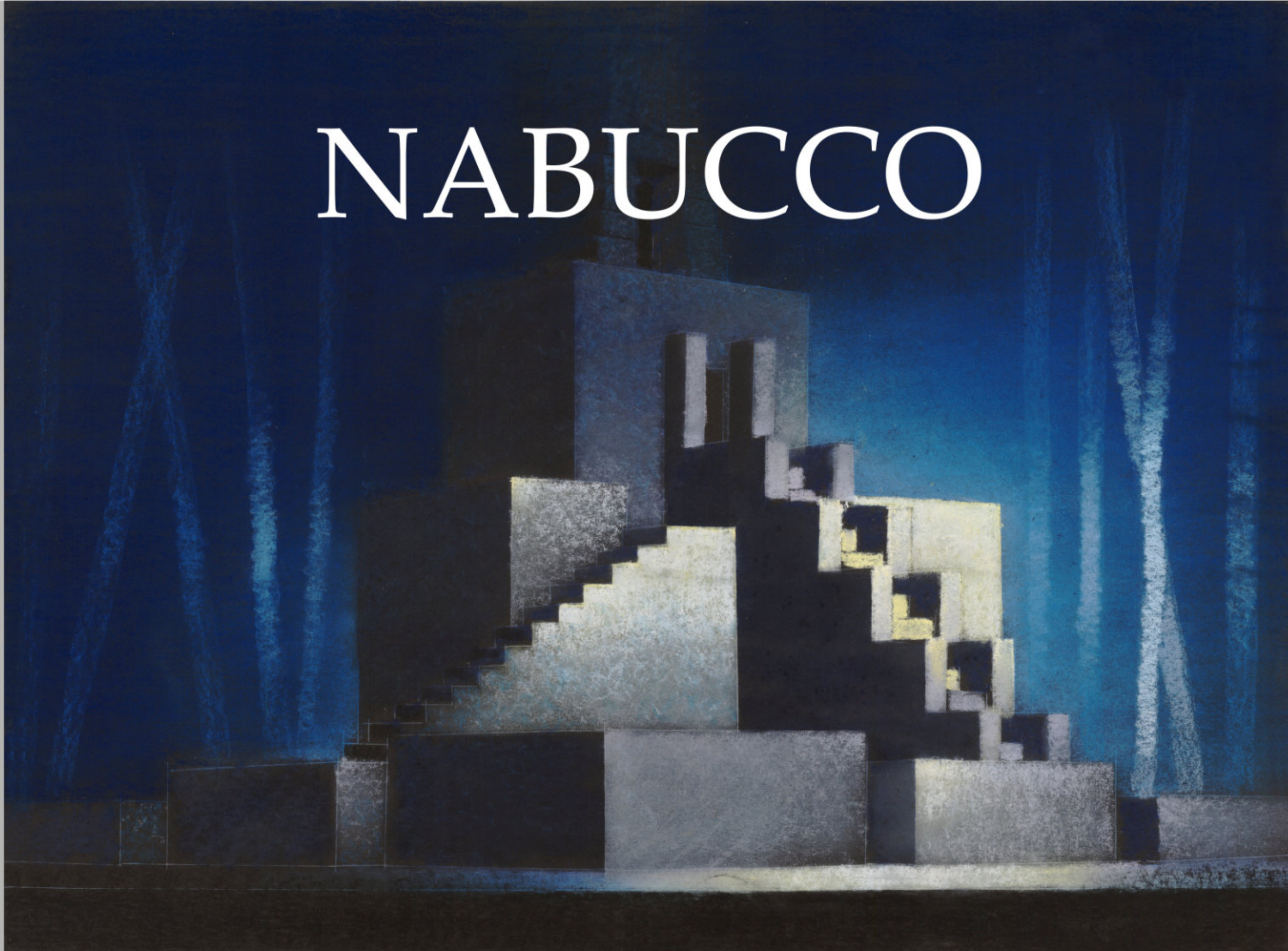
OTELLO

Bratislava 1925
Bratislava 1945
Bratislava 1958
Košice 1971
Banská Bystrica 1974
Bratislava 1993
Bratislava 2011

FALSTAFF

Bratislava 1932
Banská Bystrica 1978
Bratislava 1999

NABUCCO

Scénický návrh Martin Brezina, Štátne divadlo Košice 1964

Štátne divadlo Košice 1964
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Kornel Hájek
Gita Abrahámová (Abigail)

Slovenské národné divadlo 1966
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Július Gyermek
Bohuš Hanák (Nabucco), Yvetta Czihalová (Fenena), Imrich Jakubek (Ismael)

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

V tretej Verdiho opere, ktorá priniesla skladateľovi uznanie a slávu, dobové publikum vycítilo Umeleckú metaforu národno-emancipačného boja Talianov. Dramatická freska skomponovaná na biblický námet babylonského zajatia Židov spodobuje medziľudský, ideologický a kultúrny konflikt, honbu za mocou i túžbu po slobode.

Opera DJGT Banská Bystrica 1987
Hudobné naštudovanie Miroslav Šmíd
Réžia Peter Dörr
Pavol Mauréry (Nabucco), Mária Murgašová (Abigail)

Štátne divadlo Košice 1988
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Drahomíra Bargárová

Štátna opera Banská Bystrica 1996
Hudobné naštudovanie Igor Bulla
Réžia Martin Bendík
Igor Lacko (Zachariáš), Jaroslav Kosec (Nabucco), Mária Tomanová (Abigail), Ján Babjak (Ismael), Eva Lucká (Fenena)

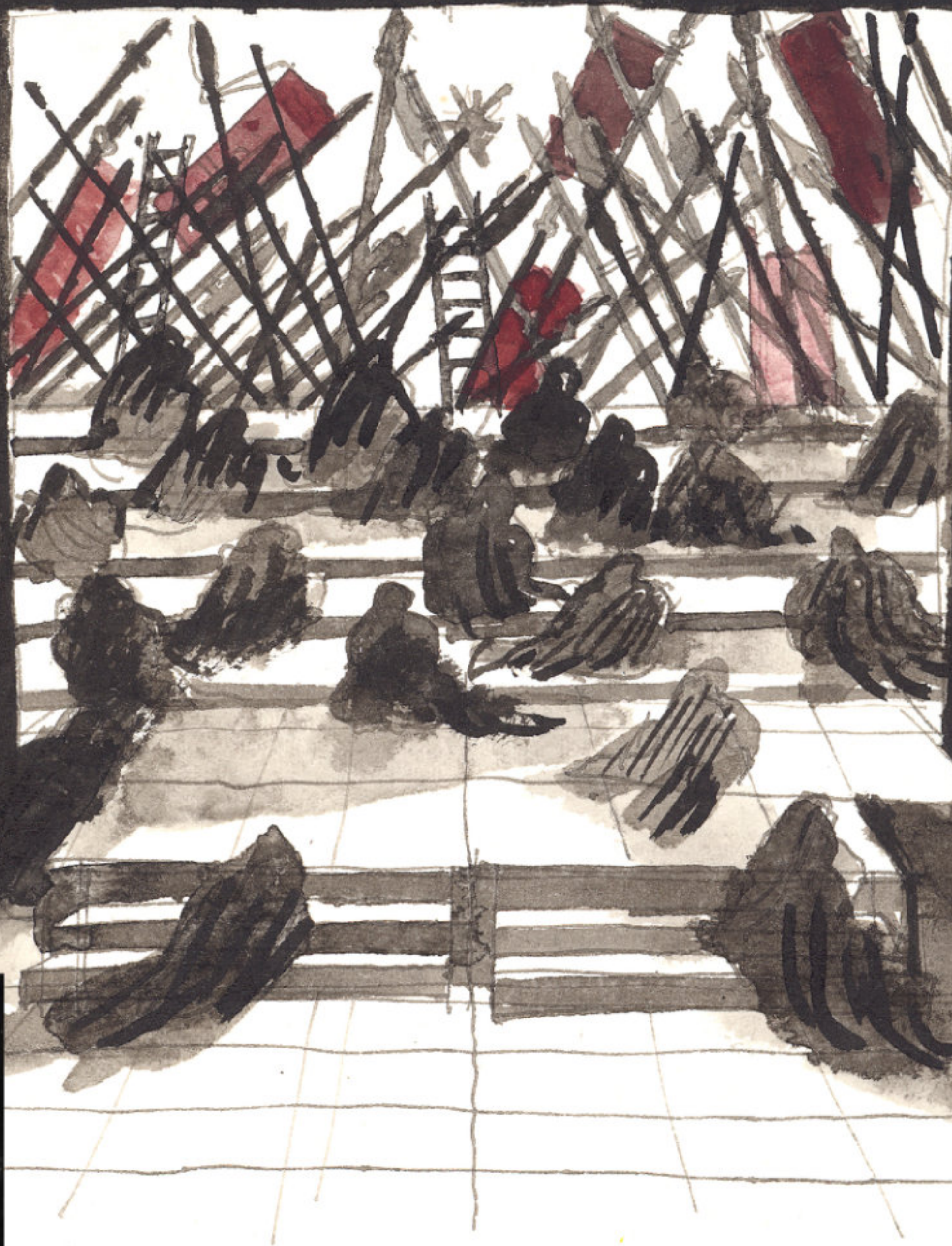
Slovenské národné divadlo 1999
Hudobné naštudovanie Rastislav Štúr
Réžia Zuzana Lacková
Peter Mikuláš (Zachariáš), Denisa Šlepková (Fenena), Ivan Ožvát (Abdallo), Martin Babjak (Nabucco), Ľubica Rybárska (Abigail)

Štátna opera Banská Bystrica 2010
Hudobné naštudovanie Marián Vach,
Réžia Michal Babiak
Zoltán Vongrey (Nabucco), Ivan Zvarik (Zachariáš)

ROKY GALEJÍ

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Scénický návrh Vladimír Suchánek, Macbeth, Slovenské národné divadlo 1989

Macbeth
Slovenské národné divadlo 1968
Hudobné naštudovanie Gerhard Auer
Réžia Július Gyermek
Margita Cesányiová (Lady Macbeth), Juraj Martvoň (Macbeth)

Macbeth
Slovenské národné divadlo 1989
Hudobné naštudovanie Dušan Štefánek
Réžia Július Gyermek
František Caban (Macbeth), Magdaléna Blahušiaková (Lady Macbeth)

Macbeth
Slovenské národné divadlo 2003
Hudobné naštudovanie Oliver Dohnányi
Réžia Marián Chudovský
Zoltán Vongrey (Macbeth), Ľubica Rybárska (Lady Macbeth)

Dva Foscariovci
Štátne divadlo Košice 1987
Hudobné naštudovanie Richard Zimmer
Réžia Marián Chudovský

Aroldo
Štátna opera Banská Bystrica 1993
Hudobné naštudovanie Pavol Tužinský
Réžia Martin Bendik
Gurgen Ovsepjan (Aroldo), Mária Tomanová (Mina)

Luisa Miller
Štátna opera Banská Bystrica 1995
Hudobné naštudovanie Igor Bulla
Réžia Martin Bendik
Mária Tomanová (Luisa), Sergej Tolstov (Miller)

Ernani
Štátna opera Banská Bystrica 1999
Hudobné naštudovanie Pavol Tužinský
Réžia Martin Bendik
Zoltán Vongrey (Don Carlo), Mária Tomanová (Elvira), Igor Lacko (De Silva)

Attila
Štátna opera Banská Bystrica 2005
Hudobné naštudovanie Pavol Tužinský
Réžia Martin Bendik
Jozef Benci (Attila), Mária Tomanová (Odabella)

Medzi titulmi „rokov galejí“ odrážajúcimi idey risorgimenta sa vyníma hudobná dráma Macbeth. Po námete hugovskom (Ernani), byronovskom (Dva Foscariovci), schillerovskom (Jana z Arcu) siahla Verdi po prvýkrát po Shakespeareovi. Prehlbením kompozičných prostriedkov a charakteristiky postáv vzniká strhujúce dielo, ktoré osciluje medzi drámou strachu, zlého svedomia a tragédiou bezuzdnej ctižiadostivosti. Obdobie „rokov galejí“ uzatvára Luisa Miller skomponovaná podľa Schillerovej hry Úklady a láska.

Kostýmové návrhy Peter Čanecký, Slovenské národné divadlo 1987

Slovenské národné divadlo 1940
Hudobné naštudovanie Ladislav Holoubek
Réžia Bohuš Vilím
Imrich Gál (Marullo), Franjo Hvastija (Rigoletto)

Slovenské národné divadlo 1951
Hudobné naštudovanie Juraj Viliam Schöffer
Réžia Karel Jernek
Anna Hrušovská (Gilda), Franjo Hvastija (Rigoletto)

Slovenské národné divadlo 1923
Hudobné naštudovanie Pavel Dědeček
Réžia Václav Poláček
Roman Hübner (Rigoletto)

Štátne divadlo Košice 1948
Hudobné naštudovanie Radovan F. Spišiak
Réžia Enrico Manni a Imrich Godin
Imrich Gál (Rigoletto), Marta Lacková (Gilda), Anton Matejček (Sparafucile),
Ružena Kustrová (Maddalena)

Štátne divadlo Košice 1953
Hudobné naštudovanie Radovan F. Spišiak
Réžia Juraj Šeregij
Anna Poláková (Gilda), Ladislav Chmel (Rigoletto)

Slovenské národné divadlo 1956
Hudobné naštudovanie Juraj Viliam Schöffer
Réžia Karel Jernek
Olga Hanáková (Maddalena), Anna Hrušovská (Gilda),
Ján Hadraba (Sparafucile)

Štátne divadlo Košice 1959
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Branislav Kriška
Anton Hucik (Rigoletto)

Opera DJGT Banská Bystrica 1961
Hudobné naštudovanie Ján Kende
Réžia Václav Věžník
Ladislav Longauer (Rigoletto), Dagmar Rohová (Gilda)

Literárnou inšpiráciou Rigoletta je hra Victora Huga Kráľ sa zabáva. Podobne ako Hugova predloha, v Paríži zakázaná pre „nemorálnu látku“, aj Verdiho operná verzia prešla tortúrou cenzúry. Centrom hlbokó ľudského tragického príbehu je hrbatý šašo Rigoletto, jeho nežná dcéra Gilda a zhýratý Vojvoda - synonymum amorálnej spoločnosti.

RIGOLETTO

Scénický návrh Otto Šujan, Štátna opera Banská Bystrica 1997

Opera DJGT Banská Bystrica 1970
Hudobné naštudovanie Vojtech Javora
Réžia Koloman Čillík
Edita Gruberová (Gilda), Štefan Babjak (Rigoletto)

Slovenské národné divadlo 1970
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Július Gyermek
Marta Meierová (Giovanna), Jarmila Smyčková (Gilda)

Peter Dvorský (Vojvoda), Sidónia Haljaková (Gilda)
(inscenácia z roku 1970, doštudované v roku 1974)

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Štátne divadlo Košice 1985
Hudobné naštudovanie Marián Vach
Réžia Drahomíra Bargárová
František Balún (Rigoletto), Ivica Neshybová (Gilda)

Slovenské národné divadlo 1987
Hudobné naštudovanie Oliver Dohnányi
Réžia Marián Chudovský
Jozef Kundlák (Vojvoda), Ivan Ožvát (Borsa)

Štátna opera Banská Bystrica 1997
Hudobné naštudovanie Anton Buranovský, Igor Bulla
Réžia Branislav Kriška
Ján Babjak (Vojvoda)

Štátne divadlo Košice 2001
Hudobné naštudovanie Martin Bendik
Réžia Karol Kevický
František Balún (Rigoletto)

TRUBADÚR

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Slovenské národné divadlo 1942
Hudobné naštudovanie Juraj Viliam Schöffer
Réžia Bohuš Vilím
Franjo Hvastija (Luna), Boris Jevtušenko (Ferrando), Harry Kluska (Ruiz),
Janko Blaho (Manrico), Zita Frešová (Leonora)

Slovenské národné divadlo 1963
Hudobné naštudovanie Viktor Málek
Réžia Július Gyermek
Jaroslava Sedlářová (Azucena)

Opera DJGT Banská Bystrica 1966
Hudobné naštudovanie Anton Buranovský
Réžia Koloman Čillik
Dagmar Rohová (Leonora), Ladislav Longauer (Ferrando), Štefan Babjak (Luna)

Slovenské národné divadlo 1995
Hudobné naštudovanie Ivan Anguělov
Réžia Václav Věžník
Ida Kirilová (Azucena), Pavol Mauréry (Luna)

Východoslovenské národné divadlo Košice 1946
Hudobné naštudovanie Radovan F. Spišiak
Réžia Ján Grünwald
Mária Peršlová (Azucena), Vladimír Vrána (Manrico)

Opera DJGT Banská Bystrica 1980
Hudobné naštudovanie Miroslav Šmíd
Réžia Peter Dörr
Ján Zemko (Manrico), Anna Starostová (Leonora), Jaroslav Kosec (Luna)

Štátne divadlo Košice 2002
Hudobné naštudovanie Igor Dohovič
Réžia Karla Štaubertová-Sturm
Viera Hronská (Azucena), Michal Lehotský (Manrico)

Slovenské národné divadlo 2007
Hudobné naštudovanie Rastislav Štúr
Réžia Martin Bendík

Scénický návrh Pavol M. Gábor, Slovenské národné divadlo 1963

Ústredným dejovým motívom romantickej opery, odohrávajúcej sa v španielskom stredoveku, je láska cigánky Azuceny k nevlastnému synovi Manricovi a jej túžba pomstiť strašnú matčinu smrť. Zmätočné, pre dnešného recipienta málo uveriteľné libreto sa stalo literárnou bázou strhujúcej hudobnej kompozície – Trubadúr je považovaný za Verdiho najmelodickejšiu operu.

Štátne divadlo Košice 1981
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Dagmar Bargárová
Jozef Konder (Manrico), Eliška Pappová (Leonora)

LA TRAVIATA

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Slovenské národné divadlo 1941
Hudobné naštudovanie Juraj Viliam Schöffer
Réžia Drahoš Zelenský
Jelzaveta Evertová (Flóra), Zita Frešová (Violetta), Belo Turba (Gaston), Emil Schütz (Germont),
Zdenko Ruth-Markov (Grenville), Janko Blaho (Alfréd), Imrich Gál (Markiz d'Obigny),
Boris Jevtušenko (Baron Douphol)

Východoslovenské národné divadlo Košice 1945
Hudobné naštudovanie Radovan F. Spišiak
Réžia Albert Pagáč
Gizela Veclová (Gilda), Imrich Godin (Alfréd)

Slovenské národné divadlo 1948
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Karel Jernek
Rudolf Petrák (Alfréd), Mária Kišonová-Hubová (Violetta)

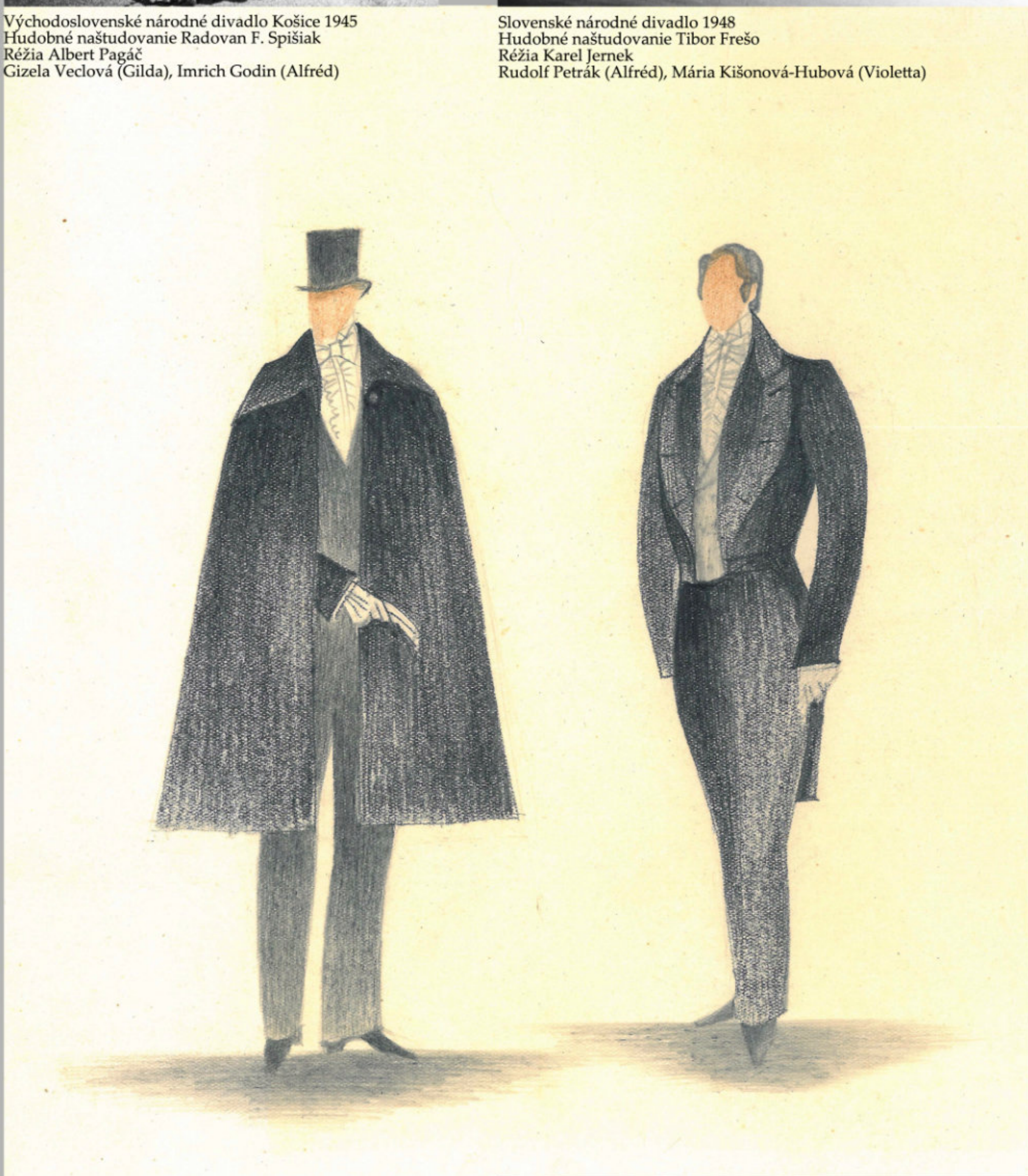
Východoslovenské národné divadlo Košice 1950
Hudobné naštudovanie Radovan F. Spišiak
Réžia Kornel Hájek
Olga Golovková (Flóra), Vladimira Balážová (Annina), Gejza Zelenay (Grenville), Anna Poláková (Violetta)

Slovenské národné divadlo 1955
Hudobné naštudovanie Gerhard Auer
Réžia Miroslav Fischer

Opera DJGT Banská Bystrica 1960
Hudobné naštudovanie Ján Kende
Réžia Branislav Kriška
Karol Zeman (Alfréd), Dagmar Rohová (Violetta), Ladislav Longauer (Germont)

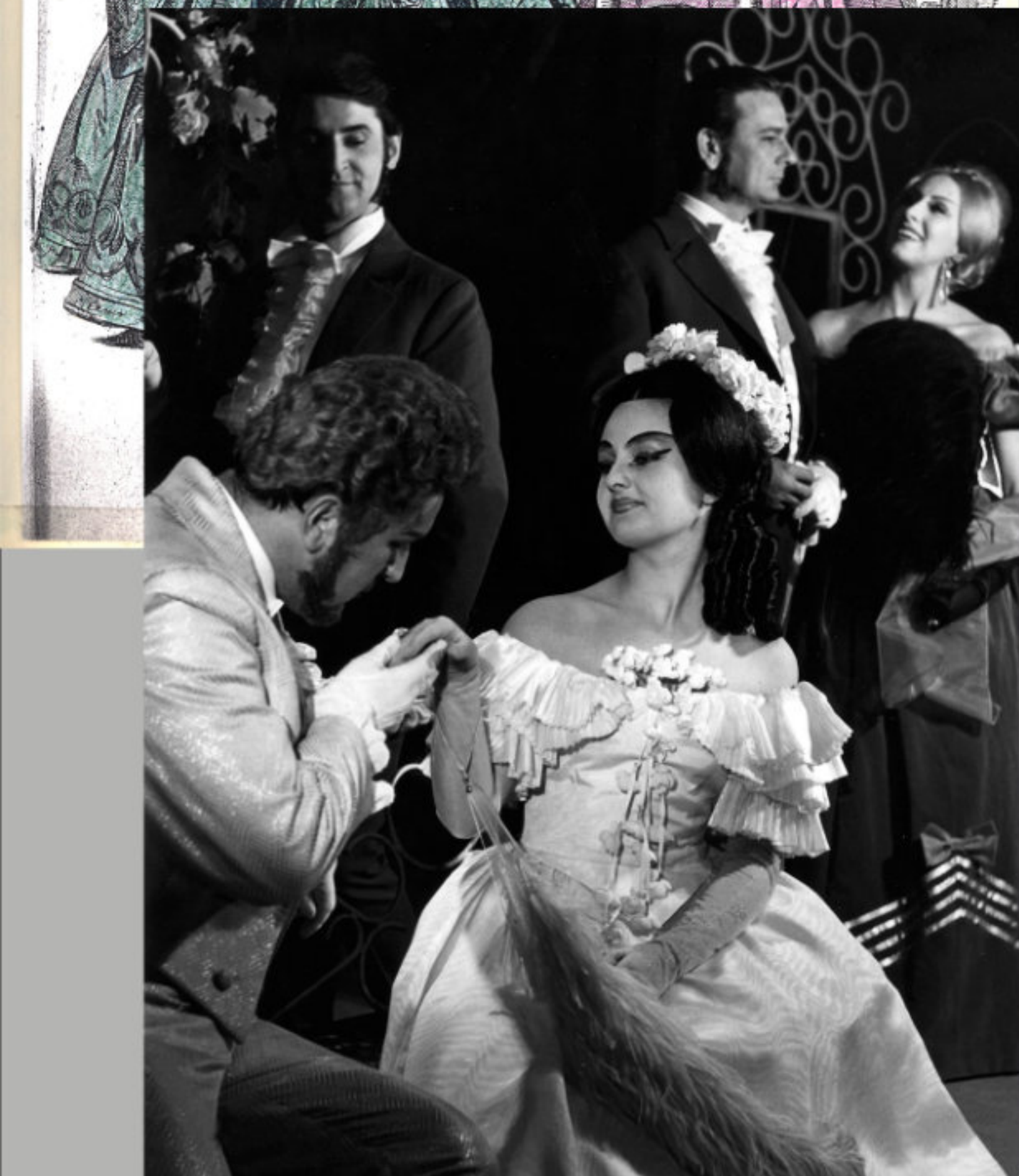

Kostýmový návrh Ľudmila Purkyňová, Slovenské národné divadlo 1975

Prvá skladateľova opera na súčasný námet vznikla podľa slávnej Dámy s kaméliami Alexandra Dumasa. Tragickú životnú púť kurtizány Violetty, ktorá sa pod tlakom spoločenských konvencií vzdáva osudovej lásky, determinuje pretvárkou meštiackej spoločnosti. Traviatou Verdi demonštroval svoj odpor voči falošnej morálke a farizejstvu súdobej spoločnosti.

Slovenské národné divadlo 1963
Hudobné naštudovanie Viktor Málek
Réžia Miroslav Fischer
Alžbeta Svobodová (Violetta), Božena Hanáková (Flóra)

Opera DJGT Banská Bystrica 1968
Hudobné naštudovanie Vojtech Javora
Réžia Drahomíra Bargárová
Oskar Kobela (Alfréd), Edita Gruberová (Violetta),
Milan Schenko (Markiz d'Obigny), Alojz Kubiček (Barón Douphol),
Ludmila Vyskočilová (Flóra)

Slovenské národné divadlo 1975
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Bedřich Kramosil
Sídónia Haljaková (Violetta)

Opera DJGT Banská Bystrica 1982
Hudobné naštudovanie Miroslav Šmíd
Réžia Koloman Cilík
Božena Fresserová (Violetta), Ján Zemko (Alfréd)

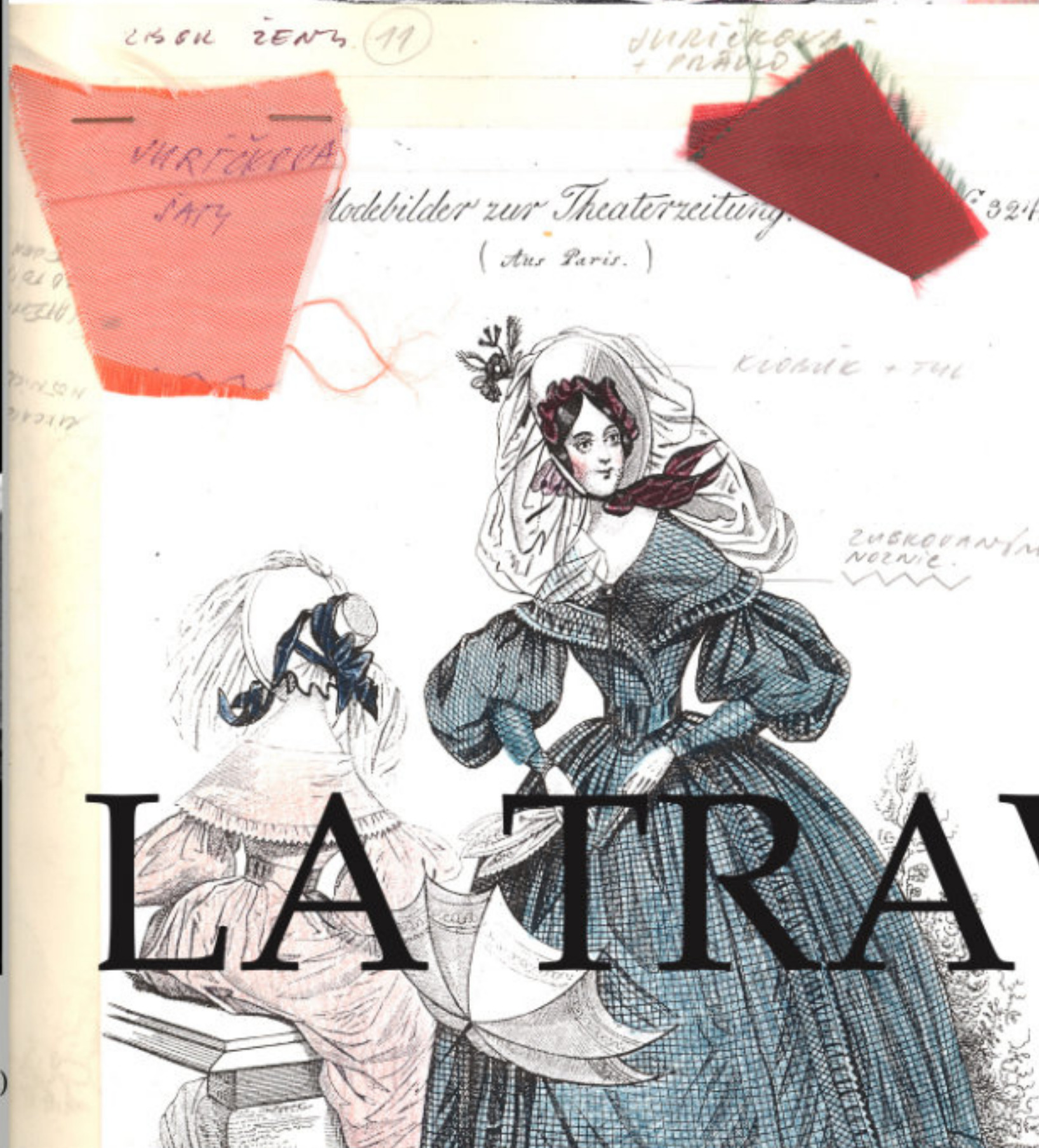
DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Štátne divadlo Košice 1991
Hudobné naštudovanie Ján Drietomský
Réžia Vladimír Darjanin
Juraj Šomorjai (Grenville), Viera Hronská (Flóra), Iveta Matyášová (Violetta), Simon
Šomorjai (Alfréd), Peter Bárd (Germont)

Slovenské národné divadlo Bratislava 1992
Hudobné naštudovanie Jan Zbaviteľ
Réžia Marián Chudovský
Lubica Vargicová (Violetta), Ivan Ožvát (Gastone), Simon Šomorjai (Alfréd)

Štátna opera Banská Bystrica 1994
Hudobné naštudovanie Pavol Tužinský
Réžia Martin Bendík
Ján Babjak (Alfréd), Mária Tomanová (Violetta)

LA TRAVIATA

Štátne divadlo Košice 1997
Hudobné naštudovanie Karol Kevický
Réžia Božena Hanáková
Michal Lehotský (Alfréd), Július Regec (Gaston), Oleg Korotkov (Barón Douphol),
Michaela Hausová-Váradý (Violetta), Mária Repková (Flóra)

Štátna opera Banská Bystrica 2008
Hudobné naštudovanie Igor Bulla
Réžia Grazia Pulvirenti
Dušan Simo (Alfréd), Katarína Perenceiová (Violetta), Ivan Zvarík (Grenville),
Simon Svitok (Germont)

Zu haben in Wien, im Bureau der Theaterzeitung
Wollzeil Nr. 710 2. St.
Kostymové návrhy Peter Čanecký, Slovenské národné divadlo 1992

MAŠKARNÝ BÁL

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Slovenské národné divadlo 1940
Hudobné naštudovanie Juraj Viliam Schöffer
Réžia Bohuš Vilím
Helena Bartošová (Amelia), Emil Schütz (Renato)

Slovenské národné divadlo 1970 (obnovená inscenácia z roku 1964)
Hudobné naštudovanie Viktor Málek
Réžia Július Gyermek
Margita Česányiová (Amelia), Štefan Jančí (Sam),
Juraj Oniščenko (Renato), Jozef Špaček (Tom)

Opera DJGT Banská Bystrica 1965
Hudobné naštudovanie Anton Buranovský
Réžia Drahomíra Bargárová
Štefan Babjak (Renato), Ľudmila Šomorjaiová (Oscar),
Milan Kopačka (Riccardo), Otilia Hagarová (Amelia)

Opera DJGT Banská Bystrica 1981
Hudobné naštudovanie Miroslav Šmíd
Réžia Peter Dörr
Mária Murgašová (Ulrica)

Scénický návrh Pavol Mráz, Slovenské národné divadlo 1964

Námetom jednej z Verdiho vrcholných opier je dráma Eugena Scriba o vražde švédkeho kráľa Gustáva III. odohrávajúc sa na sklonku 18. storočia. Pod tlakom cenzúry Verdi premiestnil dej zo Švédska do politicky neutrálnejšej Severnej Ameriky a z absolutistického vládca sa stal guvernérom. Napriek posunu Verdiho súčasníci v tejto dráme lásky dvoch mužov k jednej žene dokázali abstrahovať národno-oslobodeneckú ideu. Po hudobnej stránke dielo pokračuje v línii ústupu od opernej manieri smerom k prekomponovanému tvaru a hudobno-výrazovej emancipácii orchestrálnej zložky.

Východoslovenské národné divadlo 1948
Hudobné naštudovanie Miloš Konvalinka
Réžia Juraj Seregij
Imrich Godin (Riccardo)

Slovenské národné divadlo 1964
Hudobné naštudovanie Viktor Málek
Réžia Július Gyermek
Juraj Wiedermann (Renato), Jiří Zahradníček (Riccardo),
Anna Martvoňová (Oscar)

Štátne divadlo Košice 1969
Hudobné naštudovanie Ladislav Holoubek
Réžia Drahomíra Bargárová
Jozef Regec (Riccardo), Gita Abrahámová (Amelia)

Slovenské národné divadlo 1986
Hudobné naštudovanie Ondrej Lenárd
Réžia Miroslav Fischer
Eva Antolíčová-Jeníšová (Oscar), Pavol Mauréry (Renato),
Peter Dvorský (Riccardo)

Slovenské národné divadlo 2004
Hudobné naštudovanie Rastislav Štúr
Réžia Pavol Smolík
Martin Babjak (Renato), Jana Bernáthová (Oscar), Igor Pasek (Amfelt), Michal Lehotský (Gustáv III.),
Ján Galla (Horn), Vladimír Kubovčík (Ribbing)

SILA OSUDU

Štátne divadlo Košice 1957
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Kornel Hájek
Gejza Zelenay (Guardian), Anna Poláková (Leonora di Vargas),
Imrich Jakubek (Don Alvaro)

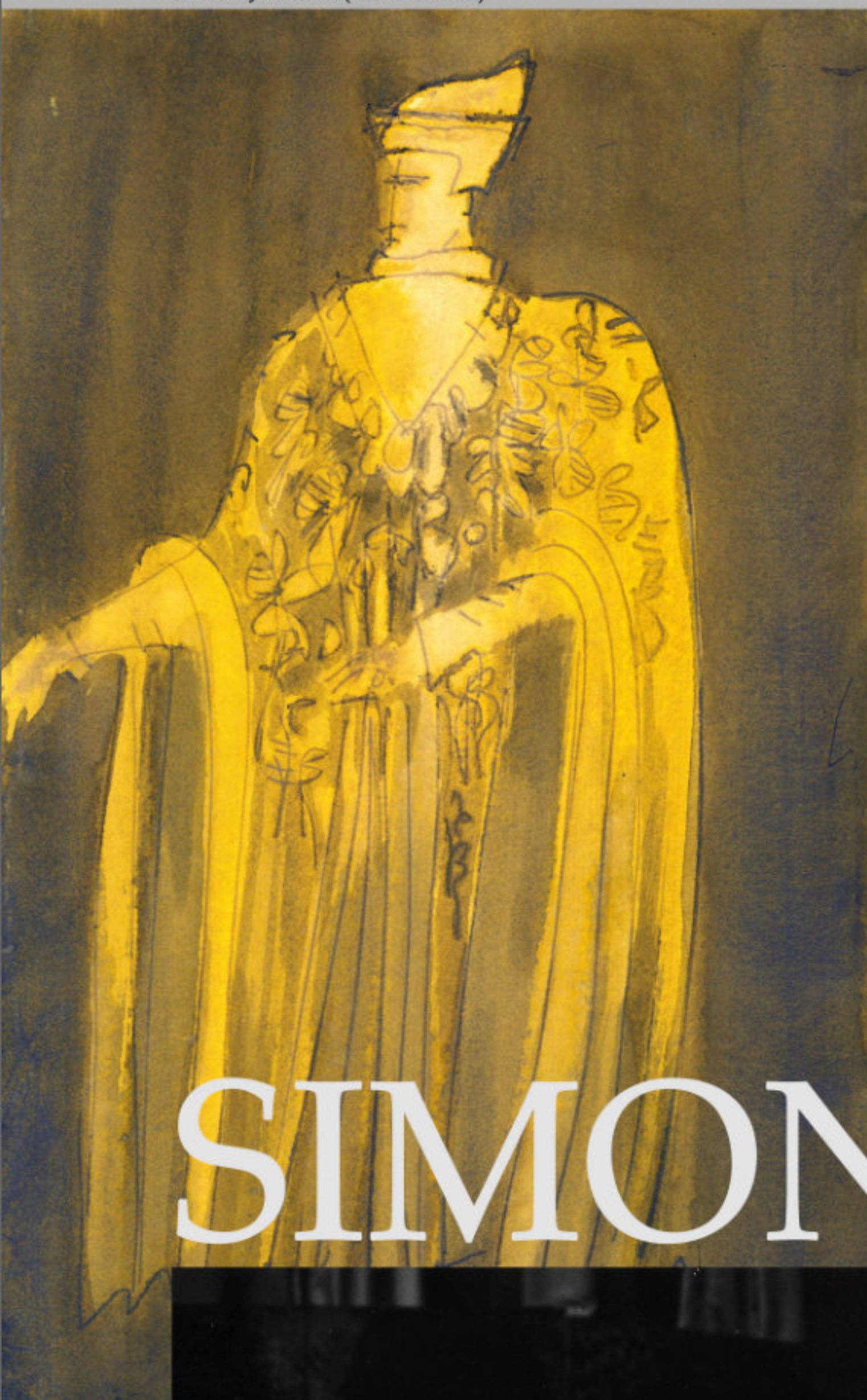
Slovenské národné divadlo 1965
Hudobné naštudovanie Ladislav Holoubek
Réžia Miroslav Fischer
Jiří Zahradníček (Don Alvaro), Juraj Hrubant (Don Carlos)

Štátne divadlo Košice 1990
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Klaus Dembeck
Peter Bárd (Don Carlos)

Slovenské národné divadlo 1990
Hudobné naštudovanie Ondrej Lenárd
Réžia Miroslav Fischer
Magdaléna Blahušiaková (Leonora di Vargas), Sergej Larin (Don Alvaro)

SIMON BOCCANEGRA

Štátne divadlo Košice 1975
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Július Gyermek
Mária Harnádková (Mária/Amelia Grimaldi), Pavol Mauréry (Simon Boccanegra),
Jozef Konder (Adorno)

Slovenské národné divadlo 1985
Hudobné naštudovanie Ondrej Lenárd
Réžia Július Gyermek
Peter Dvorský (Adorno), Magdaléna Blahušiaková (Mária/Amelia Grimaldi), Ivan Konsulov (Simon Boccanegra)

Kostýmový návrh Helena Bezáková,
Simon Boccanegra, Slovenské národné divadlo 1985

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Podkladom monumentálnej historizujúcej fresky Simon Boccanegra, skomponovanej na libreto Francesca Mariu Piaveho (pre druhú verziu ho o dve desaťročia neskôr prepracoval Arrigo Boito), je zložitá politická situácia bojov medzi ľudom a patricijmi v Janove 14. storočia. V diele je zreteľná snaha skladateľa o hľadanie nového operného štýlu, ktorá bola jedným z dôvodov nepochopenia u Verdiho súčasníkov. Naopak, s obrovským úspechom nielen u premiérového publika v Petrohrade sa, napriek nie príliš vydatému libretu, stretla romantická Sila osudu – dráma lásky, pomsty a tragickej osudovosti.

Opera DJGT Banská Bystrica 1976
Hudobné naštudovanie Vojtech Javora
Réžia Koloman Čillik
Mikuláš Doboš (Pietro), Štefan Babjak (Simon Boccanegra), Milan Schenko (Paolo)

Štátna opera Banská Bystrica 2009
Hudobné naštudovanie Igor Bulla
Réžia Laco Adamik
Zoltán Vongrey (Simon Boccanegra)

Slovenské národné divadlo 1938
Hudobné naštudovanie Zdeněk Folprecht
Réžia Bohuš Vilim

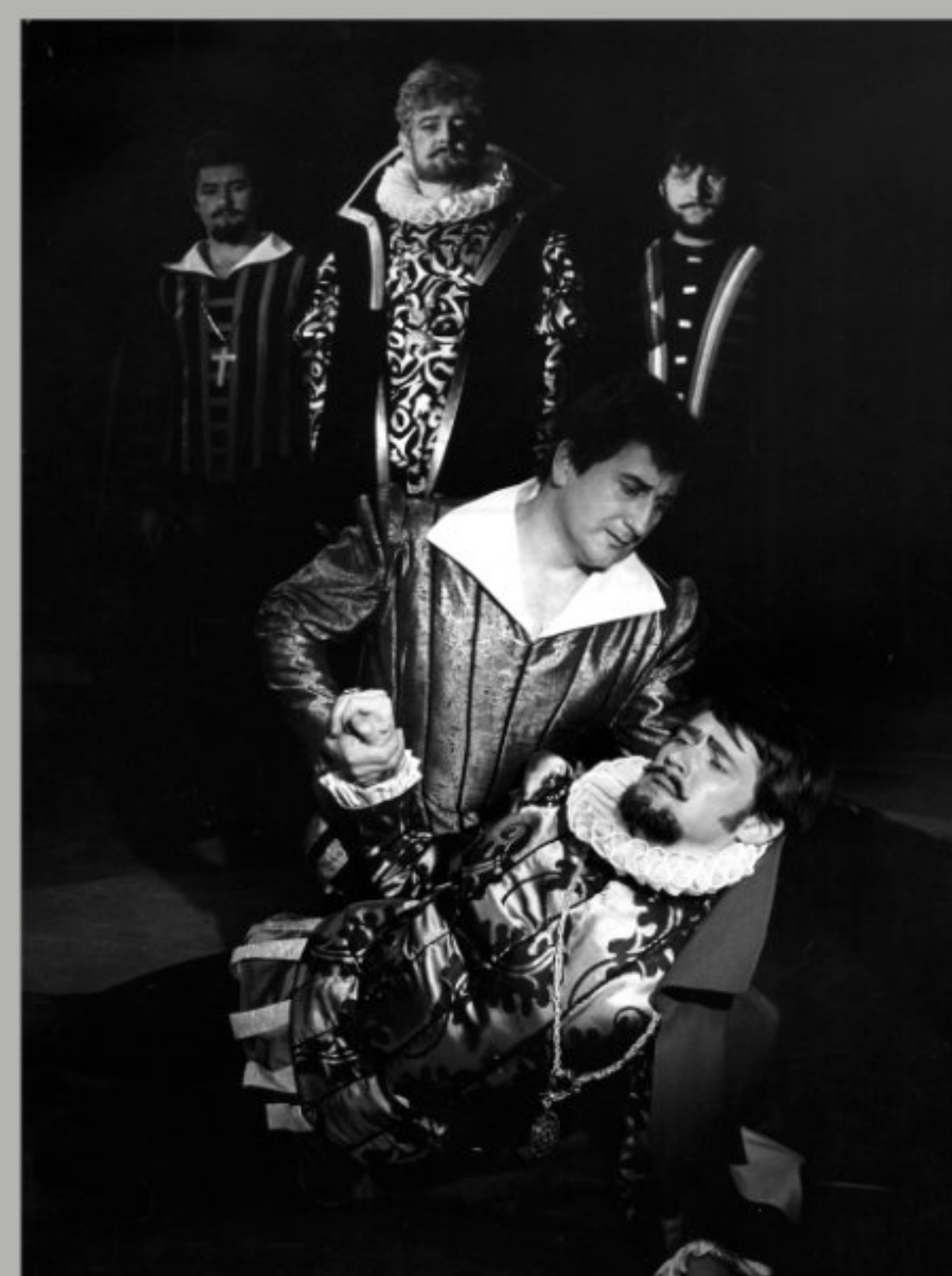
Slovenské národné divadlo 1956
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Miloš Wasserbauer
Nina Hazuchová (Eboli), Bohuš Hanák (Rodrigo Posa), Gustáv Papp (Don Carlos)

Kostýmový návrh Ľudmila Purkyňová, Slovenské národné divadlo 1981

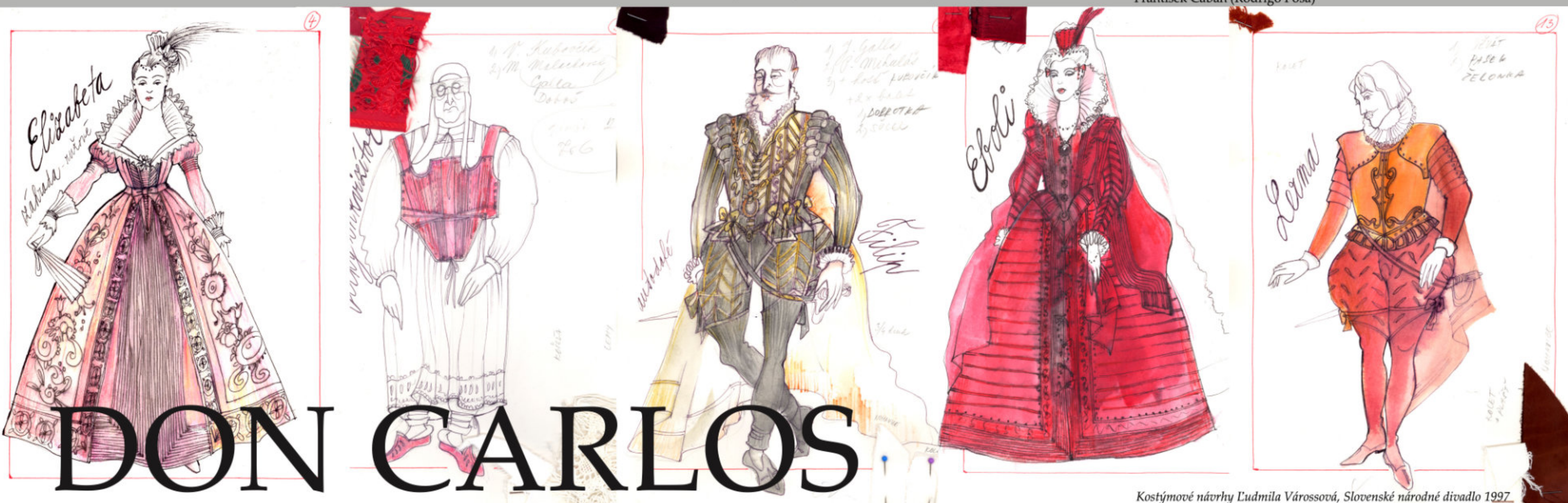
Štátne divadlo Košice 1967
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Kornel Hájek
Miroslav Hájek (Rodrigo Posa), Ladislav Neshyba (Filip II.)

Opera DJGT Banská Bystrica 1968
Hudobné naštudovanie Anton Buranovský
Réžia Ilja Hylas
Alojz Kubiček (Filip II.), Jozef Konder (Don Carlos),
František Caban (Rodrigo Posa)

DIVADELNÝ ÚSTAV BRATISLAVA THE THEATRE INSTITUTE

Monumentálne dielo skomponované podľa drámy
Friedricha Schillera sa odohráva na španielskom
kráľovskom dvore 16. storočia. Hrdinovia pochmúrneho
príbehu sa zmietajú v neviditeľnej sieti svätej inkvizície
a ich osudy neúprosne spejú k tragickému koncu,
kde jediná nádej predstavuje hodnota sebaobety.

Kostýmové návrhy Ľudmila Városová, Slovenské národné divadlo 1997

Štátne divadlo Košice 1980
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Drahomíra Bargárová

Slovenské národné divadlo 1997
Hudobné naštudovanie Ivan Anguelov
Réžia Jozef Bednárík
Dalibor Jenis (Rodrigo Posa), Gurban Ovsepjan (Don Carlos)

Slovenské národné divadlo 1981
Hudobné naštudovanie Viktor Málek
Réžia Miroslav Fischer
Elena Kittnarová (Alžbeta), Pavol Mauréry (Rodrigo Posa)

„AIDA“ I jed. 2 obraz. J. Ladvenica 935.

Scénický návrh Ján Ladvenica, Slovenské národné divadlo 1936

Slovenské národné divadlo 1936
Hudobné naštudovanie Josef Vincourek
Réžia Bohuš Vilím
Lída Komancová (Amneris)

Slovenské národné divadlo 1941
Hudobné naštudovanie Josef Vincourek
Réžia Bohuš Vilím
Jelízaveta Evertová (Amneris), Vratislav Jelínek (Faraón),
Stefan Hoza (Radames), Emil Schütz (Amonasro), Helena Bartošová (Aida)

Slovenské národné divadlo 1949
Hudobné naštudovanie Milan Zuna
Réžia Václav Černý
Margita Česányiová (Aida), Dita Gabajová (Amneris)

Štátne divadlo Košice 1951
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Kornel Hájek

Slovenské národné divadlo 1959
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Miloš Wasserbauer
Olga Hanáková (Amneris), Margita Česányiová (Aida)

Slovenské národné divadlo 1978
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Július Gyermek
Anna Kajabová-Peňásková (Aida), Milan Kopačka (Radames), Ľuba Baricová (Amneris)

Dielo objednané káhirskou vládou na oslavu otvorenia Suezského prieplavu prerástlo príležitosťou, pre ktorú bolo skomponované. Verdi naplnil tradičné operné kánony novými výrazovo-technickými prostriedkami. V Aide sa s obrovskou hudobno-dramatickou silou zhmotňuje tragický stret lásky k milovanej osobe s láskou a zodpovednosťou voči vlasti.

Štátne divadlo Košice 1995
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Miroslav Fischer
Alojz Harant (Radames), Juraj Šomorjai (Ramfis),
Neonila Kozjatinská (Aida), František Balún (Amonasro)

Slovenské národné divadlo 1998
Hudobné naštudovanie Ondrej Lenárd
Réžia Miroslav Fischer
Jitka Šapara-Fischerová (Amneris), Martin Babjak (Amonasro),
Gurgen Ovsepian (Radames), Olga Romanko (Aida)

OTELLO

Slovenské národné divadlo 1945
Hudobné naštudovanie Jozef Vincourek
Réžia Bohuš Vilím
Stefan Hoza (Othello), Emil Schütz (Jago)

Slovenské národné divadlo 1958
Hudobné naštudovanie Tibor Frešo
Réžia Štefan Hoza
Gustáv Papp (Othello), Margita Česányiová (Desdemona), Nina Hazuchová (Emília), Bohuš Hanák (Jago)

Štátne divadlo Košice 1971
Hudobné naštudovanie Boris Velat
Réžia Drahomíra Bargárová
Jozef Konder (Othello), Jana Glogarová (Emília), Mikuláš Čabiňák (Montano), Miroslav Hájek (Jago)

Opera DJGT Banská Bystrica 1974
Hudobné naštudovanie Anton Buranovský
Réžia Karol Čillík
Dagmar Rohová (Desdemona), František Urcikán (Othello)

Slovenské národné divadlo 1993
Hudobné naštudovanie Jonas Alexa
Réžia Miroslav Fischer
František Livora (Othello), Martin Babjak (Jago)

Kostýmový návrh Ján Hanák, Slovenské národné divadlo 1958

FALSTAFF

Predposledné Verdiho javiskové dielo, hudobne veľkolepý, boľato prekomponovaný prepis Shakespearovho Othella, je výsledkom spolupráce geniálneho komponistu s geniálnym libretistom. Verdiho a Boitov Otello sa tragicky pasuje s vlastnou neovládateľnosťou a slepotou, jeho žiarlivosť je znásobená hlbokou krízou osobnej identity. V geniálnom epilógu, ktorý vznikol o šesť rokov neskôr, Verdi ústami operných postáv konštatuje: Všetko na svete je fraška. Falstaff je autoprotekciou osemdesiatročného skladateľa, chvíľami súcitným, no najmä sarkastickým pousmíatím sa nad sebou samým.

Opera DJGT Banská Bystrica 1978
Hudobné naštudovanie Miroslav Šmíd
Réžia Miroslav Fischer
Stefan Babjak (Falstaff), Jaroslav Kosec (Ford)

Slovenské národné divadlo 1999
Hudobné naštudovanie Wolfdieter Maurer
Réžia Pavol Smolik
Peter Mikuláš (Falstaff)